Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Lauri Koskentausta

5.11.2020

Lakivaliokunnalle

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 191/2020 vp)

1. Yleistä

Sujuvan ja tehokkaan yritysperinnän tarkoituksena on turvata normaalia yritysten välisen kaupankäynnin toimintaa. Yritysten välisen kaupankäynnin normaali osa on, että yritykset maksavat tavaroita ja palveluita laskulla maksuaikana tai isompia hankintoja erilaisilla rahoitusjärjestelyillä. Tämän luottokauppaan perustuvan järjestelmän toiminta edellyttää toimivaa yritysperintää, jotta myyjät ja luotonantajat voivat saada suorituksen tehtyjen sopimusten mukaisille saatavilleen.

Yritysperintää on säännelty nykyisin kohtalaisen vähäisissä määrin, koska on haluttu kunnioittaa yritysten välistä sopimusvapautta. EK pitää tätä lähtökohtaa sinänsä edelleen perusteltuna, että yritysperinnässä ei määriteltäisi sopimusehtoja yhtä yksityiskohtaisesti kuin kuluttajaperinnässä. Yritysperinnässä on usein kyse hyvinkin erilaisesta toiminnasta, kun kuluttajasaatavien perinnässä. Yritysperinnässä on kyse usein monimutkaisemmasta ja suuritöisemmästä toiminnasta, joka aikaansaa eri tavalla kustannuksia. Lisäksi yritysperinnässä kohteet voivat olla hyvinkin erilaisia yksittäisestä pysäköintivirhemaksusta satojen tuhansien eurojen sopimussaatavan perintään. Alan sisältöön kohdistuva vaihtelevuus on haaste sellaisen lainsäädännön tekemiselle, jolla säänneltäisiin tarkoituksenmukaisella tavalla laaja-alaista yritysperinnän kenttää.

Koronatilanteesta johtuen kuitenkin toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään turhia konkursseja, voidaan pitää perusteltuna. EK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen perintälain väliaikaiseksi muutokseksi. Katsomme, että tämä muutos on perusteltu, jotta perintätoimet ja niiden kulut eivät pahenna yritysten koronakriisistä johtuvia väliaikaisia maksuvaikeuksia. Yritysten perintäkulujen ja keinojen sääntely on yksi mahdollinen keino siinä, että pyritään estämään turhia konkursseja.

Laissa keskeistä on tasapainon turvaaminen velallisen ja velkojan intressien välillä. Saatavien perinnän on oltava jatkossakin tehokasta. Toimivia ja tehokkaita perintäkeinoja sekä sujuvaa sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa tarvitaan luottokaupan toimimiseksi.

2. Lain soveltamisalarajauksista

Lakiehdotuksen tratan käyttöä koskevien rajoitusten kohdistamista henkilöyhtiöihin voidaan pitää lain väliaikainen luonne huomioiden perusteltuna, jotta muutos saadaan toteutettua tilanteeseen soveltuvalla kustannustehokkaalla tavalla. Kiinnitämme huomiota kuitenkin siihen,

että tratan käyttöalan rajaaminen heikentää luottotietojen käytettävyyttä ja vaikeuttaa luottokelpoisuuden arviointia.

Tratan käyttöalan rajaaminen myös uusien tai alle 100.000 euron liikevaihdon osakeyhtiöihin on sinänsä ymmärrettävä, mutta sen käytännönvaikutuksiin on vaikea ottaa kantaa, koska se on lisätty esitykseen vasta valmisteluvaiheen kommentointikierroksen jälkeen. Pidämme todennäköisenä, että tämä pienten ja uusien osakeyhtiöiden kriteerin soveltaminen aiheuttaa ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia, koska kyseisen kriteerin arviointi vaatii lisää manuaalityötä.

3. Perintäsääntelyn mahdolliset vaikutukset maksujen hidastumiseen

Kiinnitämme huomiota siihen, että perintäkulujen leikkaaminen voi aikaansaada maksujen viivästymistä, kun maksujen maksamatta jättämisen seuraamukset ovat lievemmät. Maksuviivästyksistä aiheutuu luottotappioita, mikä voi johtaa pankkien pääomavaateiden nousuun. Vaikka esityksessä todetaan, että lainmuutos ei olisi niin iso, että se voisi vaikuttaa maksumoraaliin (HE s. 17, 18), pidämme tätä näkökulmaa edelleen silti merkityksellisenä väliaikaista muutosta koskevassa arvioinnissa.

4. Vaikutukset saatavien tuloutumisen nopeuteen

Ehdotetussa uudessa lain 3 c §:ssä määriteltäisiin, millä välillä maksumuistutusten lähettäminen olisi perusteltua, kun maksumuistutuksesta saisi periä uuden perintäkulun, kun edellisestä on kulunut vähintään 7 päivää. EK katsoo, että tätä 7 päivän määräaikaa voidaan pitää perusteltuna. Tätä pidempi määräaika voisi osaltaan aiheuttaa yrityksille ongelmia, kun yritysten tulisi odottaa saataviaan pidemmän aikaa ennen uusiin perintätoimiin ryhtymistä. Tätä määräaikaa voidaan pitää esityksen poikkeusluonne ja väliaikaisuus huomioiden perusteltuna.

5**. Mahdollinen pysyvä yritysperinnän kulusääntely on katsottava erikseen**

Lakiehdotus on esityksen mukaan tarkoitettu väliaikaiseksi. Pidämme tärkeänä, että pääministeri Marinin hallitusohjelmaan kirjattu perintälain arviointi tehdään tästä koronakriisiin reagoimiseksi tehdystä esityksestä erillään, kuten esityksessä on todettu esimerkiksi sivulla 13. Tämä esitys on laadittu normaalista poikkeavalla suppean kuulemiskierroksen perusteella. Pidämme tärkeänä, että mahdolliset pysyvät sääntelyratkaisut tehdään normaalin lainvalmisteluprosessin kautta.

6. Väliaikaisen perintälain muutoksen vaikutus lainsäädännössä oleviin velvoitteisiin sopimusmuutoksista ilmoittamiseen

Eräiden alojen erityislainsäädännöissä, viranomaismääräyksissä tai yleisissä sopimusehdoissa on edellytetty, että elinkeinonharjoittaja ilmoittaa aina asiakkaalle sopimusehtojen muutoksesta kirjeitse. Tätä koskien

Hallituksen esityksen sivulla 19 on todettu, että

> "Lisäksi lisätyötä ja –kustannuksia saattaa yksittäisille yrityksille aiheutua myös laissa asetetusta velvollisuudesta ilmoittaa toiselle sopimusosapuolelle sopimusehtojen muutoksista. Tällaisesta velvollisuudesta säädetään sähkömarkkinalain (588/2013) 93 §:n 4 momentissa ja maakaasumarkkinalain (587/2017) 78 §:n 5 momentissa. Mahdollisesta ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä, koska mainittuja lainkohtia koskevien perustelujen mukaan (HE 20/2013 vp, s. 126 ja HE 50/2017 vp, s. 118) sopimusehtojen muutoksista voidaan ilmoittaa esimerkiksi laskun yhteydessä."

Vaikka kyseisestä lainsäädännöstä ei ilmene tyhjentävästi, millä eri tavoilla hinnanmuutoksesta voidaan kirjallisesti ilmoittaa, eikä sähköisiä ilmoittamistapoja ole suljettu pois, niin sähkömyynnin ja verkkopalvelun yleisissä sopimusehdoissa on sovittu, että viestintä asiakkaalle sähköisesti edellyttää aina erillistä sopimista. Siten ilmoitusta ei voi toimittaa asiakkaalle e-laskun liitteenä tai muutoin sähköisesti vaan se on toimitettava kirjeitse yleisten sopimusehtojen määräämällä tavalla asiakkaan laskutus- tai muuhun erikseen sovittuun osoitteeseen. Toimialaa valvova Energiavirasto on käsityksemme mukaan suhtautunut kriittisesti sopimusmuutosilmoitusten tekemiseen sähköisesti yritysasiakkaidenkin osalta siinä tapauksessa, ettei sähköisestä asioinnista ole sovittu.

Postitse tehtävistä muutosilmoituksista voisi käsityksemme mukaan aiheutua eräillä toimialoilla merkittäviä kustannuksia. Esimerkiksi arvio hinnaston muutoksen ilmoittamisesta yritysasiakkaille on pelkästään sähkönmyynnin- ja verkkopalvelusopimusten osalta noin 500 000–1 000 000 euroa. Pääsääntöisesti muutosilmoitukset joudutaan tekemään kirjallisesti, koska sähköisestä asioinnista sopiminen ei ole yleistä yritysasiakkaidenkaan osalta. Kaikki alan yritykset eivät todennäköisesti joudu muutoksesta ilmoittamaan, esimerkiksi sen vuoksi, ettei perintäkuluista ei ole sovittu hinnastossa. Tästä arviosta puuttuvat ilmoitukset kaukolämpö- ja maakaasuasiakkaille.

Perintälain muutoksesta johtuva hinnastonmuutos perustuu pakottavan lainsäädännön muuttumiseen ja muutos on väliaikaisesti asiakkaan asemaa parantava. Kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä noudatetaan hinnastosta huolimatta.

Ehdotamme, että lakivaliokunta ottaisi lausunnossaan kantaa siihen, ettei alakohtaisten lainsäädäntöjen tai alan yleisten viranomaisten vahvistamisen sopimusehtojen edellyttämiä virallisia, usein kirjepostia edellyttäviä, ehtomuutoskierroksia tarvitsisi tehdä nyt ehdotetun väliaikaisen lakimuutoksen vuoksi. Pidämme perustellumpana, että asiakkaita voitaisiin tiedottaa väliaikaisesta muutoksesta tehokkaasti muutoin esim. laskussa (sähköisessä tai kirjallisessa), nettisivuilla,

asiakaslehdessä tai muulla yhtiön vaikuttavaksi katsomalla tavalla. Lisäksi yhtiöt päivittäisivät hinnaston muutoksen internetsivuilleen ja luonnollisesti perisivät ainoastaan lain mahdollistamia perintäkuluja. Valiokunta voisi harkita esimerkiksi mietinnön perusteluihin tarkempaa yksilöintiä tavoista, jolla tämä informointi voisi tapahtua.

Pidämme tärkeänä, että kirjeitse tapahtuvien sopimusehtomuutosten sijaan tästä lainmuutoksesta voisi tiedottaa asiakkaille sähköisesti ilman, että siitä olisi asiakkaan kanssa nimenomaisesti sovittu. Yksikään velkoja ei voisi kuitenkaan periä lain mukaisia kustannuksia ylittäviä kustannuksia asiakkailtaan. Tästä syystä pidämme perusteltuna arvioida maininnan lisäämistä, jolla voitaisiin välttää ylimääräisiä lainmuutoksesta johtuvia sopimusehtojen muutosilmoitusta koskevia paperikirjeitä.